Instytut Pamięci Narodowej - Białystok

https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/aktualnosci/48367,Pokaz-autorski-filmu-Podwojnie-wyklety-z-udzialem-rezyser-Ewy-Szakalickiej-Bialy.html
25.04.2024, 13:00

Pokaz autorski filmu „Podwójnie wyklęty” z udziałem reżyser Ewy Szakalickiej - Białystok, 10 marca 2018

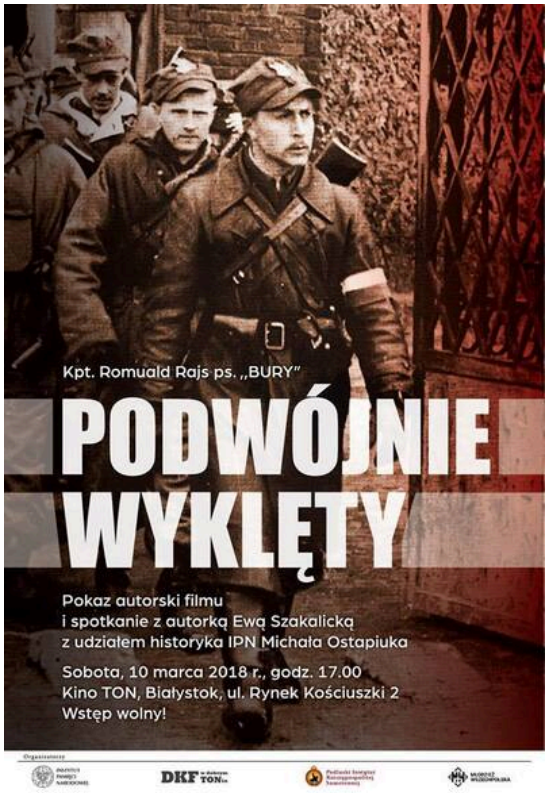
Kpt. Romuald Rajs ps. „BURY"
PODWÓJNIE WYKLĘTY
Pokaz autorski filmu
i spotkanie z autorką Ewą Szakalicką
z udziałem historyka IPN Michała Ostapiuka
Sobota, 10 marca 2018 r., godz. 17.00
Kino TON, Białystok, ul. Rynek Kościuszki 2
Wstęp wolny!
DKF

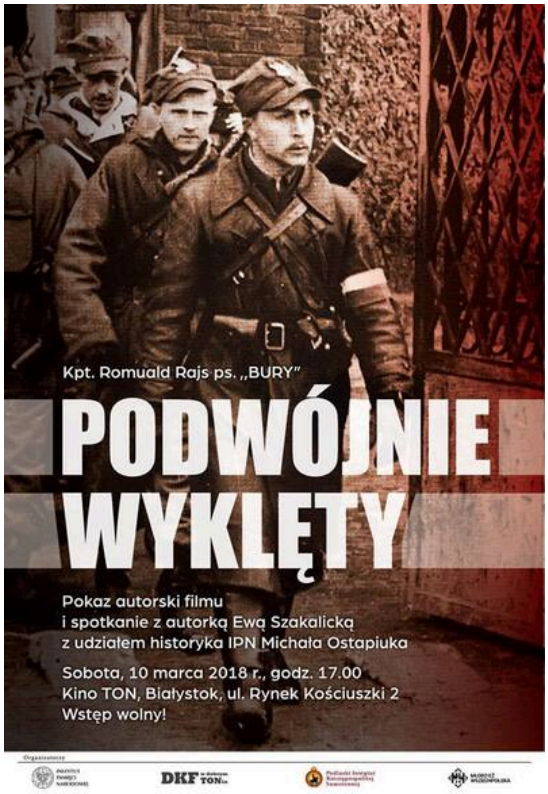

10 marca o godz.17. w kinie „Ton" w Białymstoku, w wypełnionej po brzegi sali, odbył się zorganizowany przez Biuro Edukacji Narodowej IPN w Białymstoku, Podlaski Instytut Rzeczpospolitej Suwerennej i Młodzież Wszechpolską pokaz wyprodukowanego przez TVP filmu Ewy Szakalickiej pt. „Podwójnie Wyklęty". Obraz prezentuje losy żołnierza i dowódcy kpt. Romualda „Burego" Rajsa. Pokazowi towarzyszyła również dyskusja z reżyser filmu oraz Michałem Ostapiukiem, pracownikiem Delegatury IPN w Olsztynie, znawcą problematyki tego wybitnego oficera AK i NZW, autora licznych artykułów na jego temat. Symboliczny był fakt, iż prezentacja filmu o „Burym" odbywała się w miejscu, w którym sześćdziesiąt dziewięć lat wcześniej został on przez komunistów za walkę o wolną Polskę, w procesie pokazowym skazany na karę śmierci.

Przybyłych gości powitali organizatorzy spotkania. Dr Paweł Warot naczelnik OBEN białostockiego IPN podziękował zebranym za tak liczne przybycie, za zainteresowanie się podejmowanymi przez Instytut inicjatywami, również tymi dotyczącymi tematyki „Wyklętych". Dr Warot zaprezentował też najnowszą, przygotowaną przez oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Białymstoku publikację autorstwa Dariusza Jarosińskiego „Ta nasza wolność. Reportaże historyczne", gdzie w sposób interesujący zaprezentowane zostały losy „Żołnierzy Wyklętych" między innymi z terenu Wileńszczyzny, Podlasia, związanych nierzadko po wojnie z Warmią i Mazurami.

Kpt. Romuald Rajs „Bury" to przedwojenny podoficer, uczestnik wojny obronnej 1939 r., dowódca 1. kompanii szturmowej 3. Wileńskiej Brygady AK „Szczerbca" na Wileńszczyźnie i dowódca 2. szwadronu 5. Wileńskiej Brygady AK „Łupaszki" na Podlasiu oraz dowódca PAS

3. Wileńskiej Brygady NZW na Podlasiu. Aresztowany przez komunistów, został następnie w procesie pokazowym skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano 30 grudnia 1949 r. w białostockim więzieniu. Do dziś trwają poszukiwania miejsca pochówku kpt. Rajsa „Burego”. Nadal jest on dla niektórych środowisk jednym z najbardziej znienawidzonych żołnierzy drugiej konspiracji niepodległościowej z powodu likwidowania agentury sowieckiej i funkcjonariuszy aparatu represji.

Po filmie miała miejsce dyskusja, podczas której twórca filmu, urodzona i rodzinnie związana z Białowieżą i Podlasiem, często nagradzana owacyjnymi brawami, Ewa Szakalicka, uzupełniając niejako swój film, prezentowała jak wielkim patriotą był kpt. Rajs. Reżyser wymieniała też powody, dla których postać tego dzielnego żołnierza i dowódcy AK i NZW jest tak negatywnie odbierana przez środowiska postkomunistów i mniejszości białoruskiej. Autorka zdradziła jak trudno było nakręcić film o tej tematyce, na jakie opory natrafiała. Zarówno reżyser filmu, jak też Michał Ostapiuk oraz dr Paweł Warot odpowiadali na liczne, padające z sali pytania gości pokazu.

Przypomnijmy jeszcze, że film Ewy Szakalickiej pt. „Podwójnie wyklęty”, w którym wystąpili: Marta Chmielińska-Jamroz, dr Kazimierz Krajewski, Bogusław Łabędzki, Piotr Łapiński, Michał Ostapiuk, pracownicy IPN, nagrodzony został podczas IX Festiwalu Filmowego „Niepokorni Niezłomni Wyklęci” w Gdyni. Obraz otrzymał wyróżnienie między innymi „za odwagę podjęcia trudnego tematu losu kapitana Romualda Rajsa „Burego” i rzetelne wykorzystanie źródeł”.